

De fiets heeft zijn plek in fietsstad Amsterdam veroverd en bewezen.

FOTO ELLA TILGENKAMP

Hard werken aan het fietsparadijs

Amsterdam is een fietserparadijs. Misschien niet voor alle inwoners, wel voor de vele bezoekers die in de wereldstad verbaasd maar ook bewonderend opkijken van de ruimte die de fietser krijgt of opeist. En dat terwijl een halve eeuw geleden nog werd gedacht dat de fiets uit het stadsbeeld zou verdwijnen, uitsterven zelfs. Snelwegen dwars door de stad zouden het worden. Ook planologen kunnen zich vergissen. Deze week verschijnt 'Fietsstad Amsterdam'. Auteur Fred Feddes, schrijver van boeken over de geschiedenis van Amsterdam en gespecialiseerd in het thema stadsontwikkeling, kijkt met Marjolein de Lange, adviseur verkeersveiligheid, terug op de hoofdstedelijke fietsgeschiedenis en blikt ook vooruit. Het is het verhaal van de wordingsgeschiedenis van 'een lievere stad'. De stad waarin de fiets is geëvolueerd van verschoppeling tot hoofdrolspeler. Feddes daarover: „Dat fietsersparadijs is er niet vanzelf gekomen. Er wordt hard

gewerkt in het paradijs.” Immers, er staan Amsterdam, net als de rest van de wereld, grote taken te wachten als het gaat om klimaat, energie en mobiliteit. „Die moeten op elk schaalniveau worden aangepakt, van mondiaal tot lokaal en individueel. Op een verstedelijkte planeet concentreren veel vragen en antwoorden zich in de stad. Over de bijdrage van de fiets daaraan wordt tot dusverre weinig nagedacht, maar dat hoeft niet zo te blijven”, aldus Feddes eerder in een interview met de Fietzersbond. Het zal je gebeuren. Ben je al jaren de bekendste fietsstad van de wereld, blijkt dat planologen ooit hebben voorzien dat de fiets als vervoermiddel op zijn hoogst nog een marginale rol zal blijven spelen in je stad. Die situatie deed zich in Amsterdam voor na de Tweede Wereldoorlog. De woningbouw verplaatste zich naar de buitenwijken en satellietsteden kwamen op. Openbaar vervoer en de auto zouden een hoofdrol gaan spelen bij de verplaatsing binnen de stad. Feddes haalt er in zijn boek een tekening uit 1967 bij waarin 'Am-

sterdam anno 2000' werd geschetst. „De bedenkers waren niet eens pro-auto. Ze wilden alleen de opkomst van de auto zo goed mogelijk kanaliseren.”

Dat mondde uit in een schets met ruime snelwegen dwars door de stad. In die schets is geen ruimte voor de fiets te vinden. Wel werd in bijbehorende nota's gesproken over immense parkeerplaatsen en het 'fietsvrij' maken van straten als de Leidsestraat waar dan alleen nog tram, auto en voetganger mochten komen.

Volgens Feddes was het Amsterdamse stadsbestuur in die periode zelfs 'jaloers' op in de Tweede Wereldoorlog platgebombardeerde steden. „Die hadden daardoor zeeën van speelruimte voor moderne verkeersplanning.” In Amster-

Amsterdam als laboratorium fietsvraagstukken

dam daarentegen moesten delen van stadswijken plat, denk aan de Nieuwmarktbuurt, voor de aanleg van de metro.

Activisme

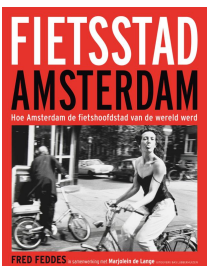
Dat de fiets toch zijn plek in de hoofdstad heeft veroverd, ziet Feddes mede als verdienste van protestbewegingen en anders denkers. Hij noemt bijvoorbeeld Provo en het witte fietsenplan en later de Fietzersbond. „Veel van het activisme van de jaren zestig en zeventig was gericht op een gezonde stad. Acties vóór schone lucht, voor een stad die uitnodigt tot beweging, voor speelplaatsen. Dat betekende acties tegen luchtvervuiling, tegen verkeersonveiligheid, tegen het in de knel raken van ruimte om te spelen en te fietsen. Op de achtergrond speelden grote vraagstukken mee, zoals de groeiende zorg om het milieu en de verspilling van grondstoffen en fossiele energie. Denk aan de oliecrisis 1973-1974, en aan de slogan van de Fietzersbond in de jaren tachtig: Beter op de fiets, dan vervuil je niets.”

Anno 2019 is de fiets verankerd in

het stadsbeeld van Amsterdam. Bij de stadsontwikkeling wordt hij niet meer vergeten. Feddes: „Milieu, energie, klimaat staan niet los van elkaar. Om iets tegen de klimaatverandering te doen, moeten we ons energieverbruik temperen. De fiets kan daar op verschillende niveaus bij helpen. Geen enkele manier van voortbewegen, menselijk of dierlijk, is zo energie-efficiënt als de mens op de fiets. Alleen al om die reden zou je de fiets moeten promoten als het standaardvoertuig voor de stad in de eeuw van klimaatverandering.”

Karel Beckmans

Meer info: Boek: 'Fietsstad Amsterdam', Fred Feddes en Marjolein de Lange, uitg. Bas Lubberhuizen, 29,99 euro (Ook in het Engels verkrijgbaar). Tentoonstelling: 'Fietsstad Amsterdam', Stadsarchief Amsterdam, 5 april t/m 30 juni.

Andermans rommel

Journalist Jaap Timmers bindt strijd aan met zwerfafval.

Autobanden en zelfbenoemde activisten

Lag er veel rommel in de berm, op het strand en in het water? Meer dan duizend inwoners van deze provincie raapten de afgelopen dagen mee. Er waren schoonmaakpartijen op en rond meren. Vanuit bootjes werden stukken plastic opgevist, heel voorzichtig, want voor je er erg in hebt verpulveren ze en dwarrelden ze dieper de prut in.

Wij verliezen bij grote opbrengsten, en winnen we bij lage. Ik heb een optimistische inslag, maar ben nu bereid mijn verlies te erkennen. Onze groep vond meer dan duizend kilo. Dit jaar opvallend veel autobanden, die over hekken waren geslingerd. Een gesloopte keuken achtergelaten op een stille plek door iemand die denkt dat de natuur een vuilnisbelt is. McDonald's, Redbull, Coca-Cola, Marlboro, Antaflu en Heineken strijden om een twij-

felachtige eer. Een oude woede drijft boven bij mij. Geachte directeurs van deze ondernemingen, wat doen jullie aan deze rotzooi? Geen bal, het wordt alleen maar erger. Natuurlijk gooien de heren en dames CEO's die blikjes en plastics niet zelf al op straat, dat doen de sloddervossen onder ons. Maar neem in godsnaam je verantwoordelijkheid en werk mee aan echte oplossingen. Stop met de productie van wegwerppakkingen. Een kwart van de plastics wordt hergebruikt, volgens sommige bronnen is het slechts 15 procent. Wat met de rest gebeurt? In de fik gestoken, op schepen de oceanen over? Wie zal het zeggen. Een extra reden om een halt toe te roepen aan wegwerpplastics. Neem wietzakjes, waarvan er duizenden in het gras liggen. Koffieshopeigenaren verdienen miljoenen aan die troep, en ze laten

voor het gemak anderen de verpakkingen opruimen. Zelf roken ze dikke sigaren op de Bahama's. En wat te denken van de hond van een mevrouw uit Bussum, die wij tegenkwamen. Haar hond werd knetter stoned en strontziek toen hij hapte in een partij wietafval. Veel milieudominees zijn evenmin koosjer. Zij preken verdoemenis over een vervuilde wereld en laden extra schuld op ons toch al calvinistische landje. Probeer samen dingen te doen, maak plannen uitvoerbaar en zo creëer je draagvlak. Kap met je humorloze preken op Twitter of waar dan ook, want je kweekt juist weerstand tegen en scepsis over maatregelen voor een schoner milieu. Deze zelfbenoemde 'activisten' zijn deel van het probleem geworden. Afijn, wij hebben gelukkig geen last van zwerfvuilontkeners.

Reageren? groen@hollandmediacombinatie.nl